

Ю.В. Биць, І.І. Потоцька

Деякі попередні висновки щодо результатів викладання патофізіології на основі кредитно-модульної системи організації навчання

Національний медичний університет ім. О.О. Богомольця, кафедра патофізіології

Ключові слова: Болонська декларація, кредитно-модульна система організації навчального процесу

З вересня 2007 року кафедра патофізіології НМУ, як і однопрофільні кафедри ВМНЗ IV рівня акредитації України, перейшли на викладання дисципліни на медичних факультетах за кредитно модульною системою. Кафедрою патофізіології НМУ була проведена значна підготовча робота, яка складалася з написання нових методичних розробок 35 практичних занять (окремо для студентів та викладачів). 6 з них по завершенню вивчення практичних навичок. Методичні розробки були складені українською, російською та англійською мовами для використання відповідними контингентами студентів.

Методрозробки створені за уніфікованою формою згідно рекомендацій МОЗ України та навчальної частини НМУ. В осінньому (5-му) семестрі студенти отримали також зразки тестових завдань (ТЗ) формату А (10 ТЗ) та ситуаційних задач до кожної теми. Для покращення підготовки та складання студентами I підсумкового модуля в методрозробку були включені всі 60 ТЗ та 52 ситуаційні задачі. На самому занятті ці ТЗ поділялися на 6 варіантів основних та 12 фактичних (зі зміною послідовності ТЗ) по 10 ТЗ зі наскрізною нумерацією. Це дозволило дещо покращити як кількісні, так і якісні показники вірних відповідей за умови, якщо студенти сумлінно та систематично займалися підготовкою до занять та опрацьовували навчальний матеріал. Однак це не виключало, що якась частина студентів отримувала відносно високі показники правильних відповідей на ТЗ шляхом автоматичного запам'ятовування, без глибокого знання змісту того чи іншого розділу, без вміння аналізувати та робити узагальнення. Нажаль, на розгляд теоретичного матеріалу в усній формі викладач за нової системи організації навчального процесу мав дуже обмежений час. Адже йому приходиться за 10 хв. встигнути провести не тільки контроль підготовки студентів за допомогою тестів, але і в подальшому пояснити та здійснити контроль виконання студентами практичних робіт, розв'язування ситуаційних задач, перевірити написання тестів, проаналізувати помилки. Наш досвід показав, що коли викладач знаходив можливість розглянути теоретичні питання за темою в усній формі, то виявилось, що із 5-6 студентів, які дали 80-100% вірних відповідей на тестові завдання та ситуаційні задачі, то тільки 1-3 з них підтверджували дійсно високий рівень знань. Більшість студентів при усному опитуванні відповідали на "задовільно" або взагалі не відповідали, мотивуючи це незнанням теми, тоді як відповіді на тести були написані з позитивною оцінкою результатів.

Перший підсумковий модуль з патофізіології в НМУ проходив після зимових канікул згідно розкладу занять. Протягом 90 хв. студенти, які набрали за результатами

поточної успішності сумарну кількість балів не меншу, ніж 51, виконували такі завдання: дати відповідь на 50 ТЗ, 2 ситуаційні задачі та письмово відповісти на 3 теоретичних питання білета.

Нажаль, результати виявилися невтішними: з 855 загальної кількості студентів медичних факультетів недопущені 148 (17,3%), не з'явилися 120 (14%), а серед 587, що склали модуль, 150 (17,5%) не набрали обов'язкових 50 балів і тільки 17,6% студентів отримали оцінку, що відповідала за старою системою оцінювання "4" та "5". Після додаткових перескладань модуля, додаткових відробок пропущених занять та перескладання двійок на позитивні оцінки все ж залишилася частина студентів, які мають академічну заборгованість. Дивує те, що серед них є такі, які були не допущені внаслідок невідпрацювання 2-3 пропущених занять.

Які висновки можна зробити з наведених результатів?

1. Реформування системи навчання здійснюється за умов відсутності необхідної матеріальної бази - навчальних електронних програм, достатньої кількості комп'ютерних класів, які забезпечували б охоплення 100% студентів як для самостійної підготовки до тестування на заняттях, так і проведення контролю на заняттях, в тому числі підсумкових модулів, із можливістю змін наборів тестів для кожної групи (це виключило б наявність у студентів готових відповідей і спонукало б їх до самостійного вивчення матеріалу за підручником).

2. На сьогодні в більшості ВМНЗ України немає і достатньої кількості навчальних та наукових матеріалів для самопідготовки студентів (підручників, посібників, сучасних монографій), а кількість лекцій зменшена у 2 рази, що також не дозволяє студентам отримувати від лекторів дані щодо останніх наукових досягнень. Необхідно відновити кількість лекцій з патофізіології, про що багаторазово вказувалося у резолюціях нарад завідувачів кафедр патофізіології ВМНЗ України, які проводилися кафедрою патофізіології НМУ, як опорною.

3. Організація навчального процесу на основі положень Болонської декларації не повинна здійснюватись за рахунок втрати того позитивного досвіду, якого було досягнуто протягом попереднього етапу викладання дисципліни у медичних вузах України. Зокрема, необхідно відновити іспит як форму кінцевого контролю знань студентів з курсу патофізіології. Складання підсумкових модулів повинно залишитись як форма попереднього контролю знань студентів з розділів "Загальна патологія" та "Патофізіологія органів і систем" ("Спеціальна патофізіологія"). Тоді, будемо сподіватися, кредитно-модульна система організації навчального процесу запрацює так, як це необхідно для якісної підготовки лікарів на сучасному етапі відповідно до вимог та принципів Болонської декларації.